

BÁCSMEGYEI NAPILÓ.

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:
Helyben: egész évre 16 kor. félévre 8 kor,
negyed évre 4 kor. Vidékre: egész évre 20 kor.
félévre 10 kor. negyed évre 5 kor.
Egyes szám ára: 6 fillér.

Megjelenik naponként reggel, kivéve hétfőn.
Laptulajdonosok és főszerkesztők:
JANIGA JÁNOS dr. és VOJNICH GYULA dr.

Szerkesztőség:
Kossuth-u. 12. sz., Manojlovits ház. Telefon sz. 11
Kiadóhivatal:
HEUMANN MÓR könyvkereskedése, Szabadkán.
Telefon sz. 85.

Nemzeti akarat.

(J.) Az utolsó napok eseményei, melyek a magyar országgyűlésen történtek, lázas izgatottságot keltettek minden hazáját szerető magyar ember szívében. Drámai izgalmakkal teljes ülések folytak, melyeken az obstrukció katonái és a miniszterelnök mérték össze erejüket. Hogy milyen eredménnyel, az itt most mellékes, mert ha a miniszterelnök győzedelmeskedett is az éjjel után egy óráig tartó éjjeli ülésben, nem sokat nyert vele, mert a lefolyt ülés leplezései, a határozat kiereszkolésának módjai s a határozat állítólagos törvénytelenége a nemzeti eszmék katonáinak annyi új anyagot szolgáltatott az újabb meg újabb rohamokra és támadásokra, hogy az obstrukció vég nélkül tartó vitákat provokálhatnak. S ha még hozzá vesszük a rendelkezésükre álló technikai obstrukció minden eszközét, mit fogantatba fognak venni, kilátás van arra, hogy Khuen-Héderváry gróf miniszterelnök az indemnitáshoz az év végéig sem fog eljutni.

De nekünk ez most egyelőre mellékes. Jelen alkalommal egy más körülmény ragadja meg figyelmünket; az ugyanis, hogy az ugynevezett katonai engedményeket, a melyek az 1867. XII. tckből folynak, illetve benne »a magyar hadsereg« kifejezésben világosan ki vannak mondva, a magyar nemzet, bár mindenkinek hő vágyát alkotják, nem bírja megvalósítani. Felszólal mellettök az egész ország. Nem csak a nagy függetlenségi párt, mely a szinmagyar nemzet nevében beszél, nem csak a volt nemzeti párt, mely ma Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök mögött foglal helyet, hanem többek nyilvános felszólalásai szerint az ó-liberalisok, meg a néppárt, sőt a nemzetiségiek egy része is akarja azokat a katonai engedményeket, követeléseket, melyekért a harc folyik, s mégis

ma époly távol állunk az eredménytől mint kilencz hónappal ez előtt, az obstrukció kezdetén. S láttuk a vidékről felvonuló küldöttségek százait, hallottuk számtalan népgyűlés megnyilatkozását, olvastuk ezrek meg ezrek irásban kifejezett ebbeli óhajtását, s ma is csak azt mondhatjuk, hogy az óhajtás — óhajtás, semmi több, mint óhajtás, mely a valóság terére, mint eredmény, nem képes átlépni. S elővesszük a törvényt, melyet Deák Ferencz alkotott, elolvassuk, magyarázzuk, s nyíltan látjuk, hogy az törvényes alapja az óhajtásnak, és mégis a nemzet égő óhajtása — csak pusztá óhajtás, melyet nem tudnak, nem bírnak megvalósítani, nem bírnak átvinni az életbe, illetve egyik nemzeti intézményünkbe: a magyar hadseregbe.

Pedig úgy vagyunk meggyőződve, hogy itt már nemzeti akaratról van szó; édes mindnyájunk közös akaratáról, mely olyan égő lelkesedéssel, oly energikus módon már évtizedek óta nem nyilatkozott meg; a magyar nemzet akaratáról, mely semmi rosszat nem foglal magában, sőt ellenkezőleg ha érvényesülni engedik, erőt és gazdagságot áraszt magából. Ne mondja azt senki, hogy a nemzeti akarat semmi, hogy az csak frázis, melyet az obstrukció emberei teremtenek! A nemzeti akarat egy közös eszme, egy erős közös vágy a nemzet életében, a melyek életre törekszenek. Erő, mely nélkül nincs nemzet. Hatalom, mely a legfőbb nemzeti erénnyel jár. Az a támadó erő, mely visszariasztja az ellenséget; a védő erő, mely várakat alkot; az a szellem, az a levegő, melyben vagyunk, melyben élünk, melyben mozgunk. Az a nemzeti életnek princípiuma, alfája és omegája.

Hogy van hát mégis, hogy nálunk nem bír érvényesülni, mint ahogy hozánk képest apró államokban érvényesülhet; mint ahogy Angliában, Francia-

országban ellenállhatatlanul halad céljához, a megvalósuláshoz? Talán a nemzetiségek akadályozzák? Ez idő szerint nem, vagy legalább nem csupán azok. Talán a kormánypárt? Talán maga a kormány? Oly hazafiatlan volna a kormánypárt és a kormány? Talán Ausztria, Bécs, az osztrák körök állanak útjában? Melyik az az erő, mely ellensúlyozza, vagy melyek azok az erők, melyek a nemzeti akaratot letörni akarják? A nemzet egyhangulag felel, minden habozás nélkül, amikor Bécsre, Ausztriára, s ott olyan tényezőkre mutat, melyek a magyar nemzettel századok óta ellenséges lábon állanak.

A magyar történelem arra tanít bennünket, hogy nálunk nemzeti akarat csak 1526, a gyászos mohácsi ütközet előtt érvényesült. Mohácsnál a nemzeti akarat, mint az egész magyar nemzet akarat, megbénult, mert nemzetünk két századon át háromfelé volt szakadva segítségessé nem tudott lenni. Bocskay, Bethlen, a Rákóczyak a nemzet csak egy, bár igaz, nagy részének az akaratát képviselték, azért, amely mindenek felett magyar akart lenni, a magyar alkotmánnyal, magyar nyelvvel akart élni; de soha sem képviselték a labancok óhajtásait, vágyait, akaratát. Minket a hazaszeretet és nemzeti érzés a Bocskayak, Bethlenek, Rákócziakhoz köt; a labancokat érdekeik, óhajtásaik Bécshez, Ausztriához kötötték. A kurucz és a labancz párt századokon át szemben állt egymással, szemben, fájdalom, 1848/49-ben is, mikor a nemzeti akaratot a nemzetiségek, Ausztria és a labancok egyformán le akarták törni, megakarták semmisíteni; s szemben állt 1867-ben is, amint hogy szemben áll jelenleg is, élén Ausztriával, mely a magyar nép nemzeti kifejlődésének, mióta csak közünk van egymáshoz, mindig halálos ellensége volt.

LENGYEL MANÓ

Bank és Bizományi Üzlete

Szabadkán,

● 1. kör, Eötvös-utca 117. sz. ●

(az »Arany dinnyé«-hez olímett házban.)

Ajánl törlesztéses jelzálogkölcsönöket 10 évtől 60 évig terjedő visszafizetéssel 3½ és 4% kamattal, városi bérházak és földbirtokokra leendő betáblázás mellett,

Ennek kell immár véget vetni a magyar nemzet életében és oda kell törekednünk mindnyájunknak, hogy a mit a magyar nép olthatatlan vágyként fejez ki, a magyar hadsereg megvalósítása, úgy amint a törvény kontemplálja, nemzeti akarattá legyen, a nemzeti akarat pedig kormányzati programmá, úgy amiként a debreczeni szabadelvű párt és az országnak minden hazafiasan érző eleme kívánja, követeli.

A nemzeti akarat erre törekszik, bár még idáig nem jutott, és ha akarják, összetartással, egyetértéssel el is fogjuk érni minden labanczkodás ellenére is.

A válság.

— Politikai tudósítónktól. —

Budapest, augusztus 1.

Az izgatottság, mely ma itt uralkodik, leírhatatlan. A legnagyobb feszültséggel várja mindenki a parlamenti vizsgálóbizottság működésének végeredményét. De ezen izgatottság dacára is előtérbe tolul egy vélemény, hogy Hédervárnak részességét a megvesztegetésben nem fogják bebizonyíthatni még azon esetben sem, ha részes is.

Mindenki arról beszél, hogy még Dienes sem fog ellene vallani. Igaz, hogy még kézre se került, mert a letartóztatására vonatkozó hírek a késő esti óráig megerősítést nem nyertek, de ha el is fogják, még akkor sem biznak abban, hogy a miniszterelnök ellen fog vallani. De meg hát Dienes vallomását nem is igen veszik autentikus számban.

Abban az esetben, ha nem fognák el Dienes, Dienes egy fővárosi ismerősének vallomásában biznak, ki azon esetre, ha a szolidaritást a gyanúsítottak megtagadnák Dienesel, okmányszerűleg fogja leleplezéseit bizonyítani.

A kormányválság.

Egy bizonyos, és ez az hogy mindenki el-

kerülhetetlennek tartja a kormányválságot. Másról sem beszélnek, mint hogy az apatini képviselő, Fernbach Péternek kilépését a szabadelvű pártból több kilépés fogja követni. Így aztán a többség bomlása és az ellenzék új szolidaritása, kapcsolatosan a botrányokkal, elkerülhetlenné teszi a kormányválságot. Beszélnek azt is, hogy a megvesztegetés csunya históriájának hírére a bécsi udvar hangulata is megváltozott. Kellemetlen az összeköttetés és ennek a megszakítását szükségesnek tartják.

Beavatott körök már Khuen-Héderváry utódját is megnevezik. Apponyi Albert gróf lenne az utód. Ez közmegegyezést keltene.

Mind e híresztelések közben a parlamenti bizottság működik. A parlamenti bizottság este még csak annyit tud, hogy Dienes nincs meg.

Az izgalmak dacára sem írhatok ma többet.

Forgácsok.

Kezdjük avval, a mi most legközérdekűbb:

Ne tessék gondolni, hogy a parlamenti dolgokról írok!

Koránt sem!

Azok mai napság legalább én előttem elvesztetté a közérdekűségeket!

Hogyan, a vesztegetés is?

Az is!

Miért? Megmondom!

Vagy komoly az a magyar parlament, vagy nem. Ha nem komoly, akkor nincs joga a közérdekűségekre.

Ha „komoly“: akkor meg egész bizonyos dolog, hogy küzdelme győzelemmel fog végződni!

A biztos győzelem pedig nem izgat! A „közérdekűség“-nek pedig első feltétele hogy izgasson, azaz a bizonytalanság ködébe burkolódzon!

* * *

De mégis lehet egy pár szót szólni a mai parlamentről.

Mi is a parlament?

A nép képeinek, illetőleg gondolatának képviselője!

Ha ez a meghatározás igaz, akkor nagyon szomorúan állunk mi jó Magyarországon.

A nép akaratának képviselői közül $\frac{3}{4}$ része nem akarja, hogy Magyarország hadseregét magyar lobogó, magyar vezényszó, magyar himnusz mellett tanítsák a magyar hazát védeni!

Ehelyett azt óhajtják, hogy német vezényszó, német zászló, osztrák himnusz hangjai mellett ontsa véré a közhazáért!

Nohát ha egy nép többségi akarata ez, úgy az a nép megérdemli, hogy ne legyen akarata!

* * *

Az előbb arról írtam, hogy komoly-e ez a magyar parlament.

Nekünk komoly! De másnak csak játék s minden komolyságot nélkülöz!

Miért?

Hát kérem, megmernék-e valshol, akár csak a kokinkhinai parlamentben is tenni azt, ha nem vennék az egészet tréfa dolognak, hogy az ellenzék képviselőit pénzzel igyekeznének elhallgatásra bírni.

Sehol! Csak nálunk!

És miért?

Mert az ethnographiában is benne van az a nevezetes passus, hogy:

„A magyar jellemvonása a végtelen gögöcs büszkeség, dőlyfösségig menő önértet, s a kiállhatatlanságig való rátartóság; de viszont, mint minden naiv embernél szokás, jószívűség, tul engedékenység s a megalázkodásig menő udvariasság!“

Nos mi olyan udvariasak vagyunk, hogy ha valaki a pénzünket huzza ki a zsebünkből s közbe mosolyog, hát nem zavarjuk munkájában. De önértetek is vagyunk s ne hogy rongyos pár millióért zsugori smuczigoknak csufoljanak lármát sem csapunk...

És annyira európai niveauon állunk, hogy holmi nemzeti nyelvért csak nem zavarjuk meg a „gesammt Monarchiet.“

A nyelvkérdés.

— A »Bácsmegyei Napló« eredeti tárczája. —

Írta: Loósz István.

Csodálatos egy nemzet vagyunk. Mig más nemzetek életében az uralkodó és a kormányhatalom az a forrás, a honnét a nemzeti érzés kisugárzik és támogatást nyer, addig nemzetünk történetének a török kiűzésétől és a Rákóczi-forradalom lezajlásától elmúlt időszaka napjainkig szakadatlan küzdelmet mutat az államhatalommal épen nemzetiségünk és nyelvünk megvédése és érvényesítése érdekében.

A százados küzdelmekben kifáradt nemzet csalódva azon reményekben, a melyeket a nemzeti felkelésekhez fűzött, a dicső harcok után a fájó lemondás és levertség napjai, majd a nemzetietlen kor lethargikus álma nehezedett rá.

A közélettel nem törődve, hagyta és eltűrte, hogy mint nyírballják legszentebb jogait. Egészen megfélekedett arról az örök igazságról, melyet büntetlenül egy nemzet sem hagyhat figyelmen kívül, t. i. hogy nyelvében él a nemzet. A hazai nyelvet a közélet minden terén, sőt a magánéletben is, a latin váltotta fel. Ugy, hogy II. József jogtalan német nyelvi rendeletének kellett bekövetkeznie, hogy a nemzet felocsudjon, s nagy mulasztását, amelyet nyelve ellen elkövetett, magába szállt lélekkel helyre pótolja.

Elég későn bár, de 1790-től kezdve a tör-

vényhozás több-kevesebb buzgalommal mindent elkövet, hogy a magyar nyelvet lassankint jogaiba visszahelyezze. Az 1790/I. XVI. t. cz. addig is, mig a magyar nyelv hivatalos nyelvvé lesz, taníttatását az iskolákban elrendeli és a tanítás nyelvévé teszi: az 1792. VII. t. cz. pedig kimondja, hogy közhivatalt csak az viselhet, a ki magyarul tud. Az 1805. IV. t. cz. a magyar nyelv jogkörét azzal toldja meg, hogy a királyhoz intézendő feliratokat magyarul kell szerkeszteni, a helytartótanácsnak pedig kötelességévé teszi, hogy a magyarul levelező vármegyéknek ugyanazon nyelven válaszoljon. Az 1807. és 1812-iki országgyűlések szintén javaslatokat dolgoznak ki a magyar nyelv terjesztése érdekében. De mindezek dacára a nemzeti nyelv a helyett, hogy terjedne, mind szűkebb térre szorul. Az 1825/27. országgyűlésen a rendek megint készítenek egy törvényjavaslatot, melyben kimondják, hogy a magyar nyelv a helytartótanácsban hat év alatt, az udvari kamaránál pedig tizenkét év alatt hivatalos nyelvvé lesz, a magyar ezredek kötelesek hat év alatt a törvényhatóságokkal magyarul levelezni; az igazságszolgáltatás tizenkét év alatt magyarul fog történni; végül a törvényeket magyar és latin nyelven kell szerkeszteni. De a kormánynak a magyar nyelvvel szemben tanúsított visszautasító magatartása eme szép terveket mind meghiusította, úgy, hogy ezen országgyűlés a nemzeti ügy előbb-

revitelének positiv eredménye gyanánt csak az 1827. XI. t. cikklet mutathatja fel, mely elrendeli a magyar tud. akadémia felállítását.

A magyar nyelv ellen elkövetett sérelmek egy részének orvoslásában már sokkal több eredményt mutat föl az 1830-iki országgyűlés. Mindjárt a kezdetén elhatározza az alsó tábla, hogy az országos ülések jegyzőkönyveit az eddigi szokástól eltérőleg a magyar és latin párhuzamos szöveg helyett, külön magyar és külön latin nyelven bocsássák ki. A törvényhozás nemzeti jellegének előmozdítására még egy fontos lépést tesz az országgyűlés, a mikor elhatározza, hogy a jövőben minden izenetet a főrendekhez magyar nyelven szerkesztenek. A törvényhozáson kívül az állami élet többi ágaiban is sikerül az országgyűlésnek jogot biztosítani a magyar nyelv számára. Az 1832/35. országgyűlés szintén kéri, hogy a magyar nyelvet jogaiba helyezték vissza, s azt óhajtja, hogy a feliratok, a királyi válaszok és a törvények magyar nyelven készüljenek, de Metternichnek sikerül az engedményeket e tekintetben minimumra zsugorítani, úgy, hogy az 1836. III. t. cz. csak azt biztosítja, hogy a törvények magyar szövegét jelenti ki hiteltelnek a latin mellett. Az 1840. VI. t. cikkben megállapított új nyelvtörvény a közhangulat nyomása alatt új vívmányokat csikar ki a magyar nyelv számára. E szerint az országgyűlés és a törvényhatóságok feliratai egyedül magyar nyelven szerkesztendők,

És ezért nem vesznek minket komolyan!

És ezért mernek velünk még a megvesztegetéssel is próbálkozni.

* * *

Strohmán Pál úr gróf, fiumei volt kormányzó ur, adta Dienes Mártonnak a sok sok ezreket, hogy leszerelje az obstrukciót!

A maga pénzéből adta ez az ember azt a pénzt?

Máshol kapta ez az alak azt a sok ezret?

Tetszik tudni, én ennek az ujságnak szerény igénytelen munkatársa vagyok csak. Olyan hétköznapi szürke semmiség, a kit a mágnás kaszinóban fel nem vennének bár 8-10 óst hivatalosan ki tudnék mutatni, olyat meg, mint a miniszterelnök ur éppen, de nekem az arcom pirult volna, s főbe löttem volna magam, ha olyan ajánlattal mertek volna megkínálni, hogy vesztegessenek. Mert ezt honorable kérdésnek tartanám.

Ha pedig úgy csak a magam agyától jöttem volna reá!!!

Akkor magam végeztem volna ki magam. Mert azt nem tartottam volna becsületesebb dolognak!

Hogy ezért a passusért én nekem meggyűlik a bajom! Allok elébe.

Gróf Strohmán Pál urat illeti a jog, hogy keresetet indítson!

Itt vannak a vádpontok.

1) Az arcom pirult volna el, ha ilyenmel megbíznának!

2) Ha magamtól jutott volna eszembe, főbe löttem volna magam!

Nos kérem, mindkét dolog, becsületbeli dolog kérdése.

És én ha ki-kinek elégtételt nem adok! Ha esküdt szék elé visznek, felfognak menteni!

Miért?

Mert én a magyar nemzet nevében beszéltem. Az pedig, a ki a magyar nemzet képviselőjének akár felsőbb megbizá-

a helytartótanács és az udvari kamara magyarul levelezzen, s a magyar ezredek kormányainak a magyar törvényhatóságokkal magyar nyelven kell érintkezniök. Még elkeseredettebb küzdelem eredménye volt az 1843/44. országgyűlésen hozott nyelvtörvény; mert addig, ha a nemzeti nyelv jogairól volt szó, a nemzet mindig a kormányval állt szemben, mert a kormány ápoló kezei alatt egy másik ellenfele is támadt az illirismusban. Az országgyűlés most egyenesen a királytól kéri a nyelvtörvény kedvező megoldását, ki a nemzeti közakarat elől ki nem térhetve jóváhagyja, hogy a jövő országgyűléstől kezdve a tanácskozások folyamán a törvényhozás minden tagja a magyar nyelvet használja s minden legfelsőbb elhatározás az országgyűléshez magyar nyelven közöltessék. Végre a nemzet egy régi óhaja valósult meg, mikor 1847. nov. 17-én maga a király, V. Ferdinánd magyar nyelven nyitotta meg az országgyűlést... De a teljes diadal után nemsokára jöttek az önkényuralom szomorú napjai. A magyar nyelvet ismét minden jogától megfosztják, s helyébe a közigazgatásban és az iskolákban a német lép. A németesítő és központosító osztrák kormányt a nemzet kitartó ellenállása és a nagy világesemények végre megbuktatják, s Deák nagy műve, a kiegyezés a nemzet saját kezébe tette le jövője sorsát, nemzetisége és nyelve biztosítékait. De a százados küzdelem nyelvünk és államiságunk érvényesítéséért még napjainkban is folyik. S lehetetlen, hogy el-

sából, akár pedig öngondolatából a megvesztegetésre gondol s törekszik, hogy az az én egyszerű agyam szerint nem elégtételvédképes, de még az sem, a kinevében dolgozik, az csak nyílt dolog.

* * *

Hogy ezek nem forgácsok, hanem dorongok?!

Bár adna az Ur Isten olyan dorongot a kezembe, hogy annak a dorongnak az ütését éreznék mindazok, a kiket illet a Kárpátoktól az Adriáig.

És hogy egy végső dorongot adjak, a Pesti Hirlap egyik hírére közlöm itt: „Németország fővárosában Eitel Frigyes német császári hg. magyarul tud. A berlini udvarnál a magyar zene, a kör magyar udvari táncz! A német aristokratia magyar bonnokat fogad, hogy german csemetéi magyarul tanuljanak!“

Egy másik magyar lapból meg ezeket veszem ki.

„A velünk szövetséges Ausztriában nem szabad magyarul beszélni! Az osztrák főurak nem tanítják gyermekeiket magyarul! A magyar katona németül képeztetik a hadi pályára.“

Es még egy magyar kérdését teszem hozzá!

„A magyar királyi hercegek közül hányan tudnak magyarul?“

A bábolnai m. kir. állami ménes.

A »Bácsmegyei Napló« számára.

Irta: T.

II.

Az állami ménestelepekhez évenként 45-55 mént osztanak be. Osztályozás alkalmával jelölik ki ama kanczákat, a melyek a ménesben tenyésztésre megmaradnak. A végleges beosztás előtt egy 3000 méteres versenyben próbálják ki őket. A be nem vett kanczákat

ne szoruljon minden hazafi keble, ha meggondolja, hogy még ma is azon ádáz fantom ellen kell küzdenie természetadta jogáért, a nemzeti nyelvért, a melyet még ma sem érvényesít véres verejtékével fentartott hadseregében.

Az egység szent nevében tünnünk kell, hogy fiaink annyi sok fájó emléket visszaidőző német vezényszó mellett tanulják megvédeni a hazát és a királyt. Pedig ha nemzet akarunk lenni, nemcsak jogunk, hanem kötelességünk ápolni nyelvünket, mert a nemzetiségnek főpajza és kifejezője a nyelv. Ha mindezt meggondoljuk, akaratlanul eszünkbe jut az az anekdóta, a melyet Kölcsey országgyűlési naplójában feljegyzett. A midőn az 1825-iki diéta a magyar nyelv miatt küzdött, egy angol Pesten ezt mondta neki:

»A ti szabadságtok, uraim, nevetség. Hiszen azért küzdötök, hogy saját nyelveteken szólhassatok. S melyik vad népnek nem ad erre jogot a természet? S mi az, kitől e jog megtagadtatott?« S csodálatos, hogy vannak magyar államférfiak, a kik még mindig nem akarják belátni ennek igazságát. Vagy talán a lassan haladás elve a magyar államezme megvalósításában olyan nemzeti traditio, melyet büntetlenül ma sem lehet figyelmen kívül hagyni? Ennek az igénytelen cikkecskének épen az volt a célja, hogy adatokkal bizonyítsa, mily csigalépésekben haladtunk nyelvünk hivatalos érvényesítésében. A gyors haladás miatt, azt hiszem, senki szemrehányással nem illethet bennünket.

a »Tattersall«-ban tartatni szokott árverésen eladják.

A csikókat elválasztáskor bélyegezik. A bélyegek a következők: apabélyeg, csikószám és ménesbélyeg. Az apabélyeg minden egyes apaállatnál más, többnyire a mén nevének kezdőbetűjéből és esetleges számából áll. Csikószám alatt az illető évben valamely mén után származott csikók sorsszámát kell érteni, mely minden évben, minden egyes mén csikójánál 1 gyel kezdődik és minden csikó a mén nevével kapja.

A bábolnai ménes bélyege: a magyar szent korona, alul B-vel.

Telivérek, azaz eredeti lovak ivadékaival az apabélyeg és a csikószám a jobboldalon, a ménesbélyeg a baloldalon áll, mindkét oldalon a nyereg helyén.

Félvérek, azaz nem tiszta eredetű lovak ivadékaival ugyancsak a nyereg helyén, de megfordítva kapják a bélyeget, vagyis az apabélyeget és a csikószámot balról, a ménesbélyeget pedig jobbról.

A ménes intézetnek a magyar kormány kezelésébe történt átvetele óta vérfelfrissítés céljából több ízben eredeti arabs lovakat vásároltak. 1876-ban 9 darab, 1885-ben pedig 4 drb. eredeti mén és 5 eredeti kancza vásároltatott, névszerint az alábbiak: Ó-Baján fekete mén, Tell el Kelahból, a Denedzsik törzstől; ez a mén még ezidőszert is mint törzsmén működik a bábolnai ménesben és a fajjelleg megtartásában kiváló eredményeket ért el. Kohailan mén, Salamychtól délre a sivatagban vásároltatott, az Anase el S'baa törzstől. Rövid ideig működött a ménesben, azonban egy félvér ménivadéka az 1900. évi párisi kiállításon, mint a legjobb félmén, a »Grand-Championat«-tal lett kitüntetve. Saklary Jedran mén vásároltatott Homs vidékén az Anase el S'baa törzstől. Báz mén Tell el Kelahból, ajándék a Denedzsiktől. Kohaila kancza vásároltatott az Anase el S'baa Momí törzstől. Adjuse kancza ugyanott; Bent el Arab Homs vidéken vásároltatott a Denedzsiktől. Végül Heliu kancza Beiruthban vásároltatott.

Ezeket kívül különféle tenyészetekből még arabs telivéreket vásároltak. 1897-ben 7 eredeti arabs mént vásároltak Arábiában, melyek közül Hamdani Semrie szürke mén, mely az Anase Wuold-Ali Beduin törzstől, és Hadban szintén szürke mén, a mely az Anase el S'baa törzstől származott; ezidőszert is mint törzsmén van a bábolnai ménesben alkalmazva. 1901-ben 4 drb. eredeti arabs kanczát vásároltak a török szultán magánméneséből.

1901. év őszén Fadlallah El Hedad Mihály ezredes, ez az arab származású ember, újabb tenyészanyag beszerzése végett Arábiába, illetve Syriába kiküldetvén, 1901. év tavaszán megoldotta feladatát, a mennyiben 4 mént és 9 kanczát sikerült beszereznie. És pedig Kohailan Raschid mént Ebn el Raschid nedjedi emirtől Hailban, Schechan-Schammar mént a Schammar beduin törzstől, Siglary Bagdady mént, neveltetett Anase Ruela beduin törzsnél, és Mersuch mént, neveltetett Gasim pasa által; e két utóbbi mént Gasim pasától vették. A behozott kanczák a következők: Farha a Sbäli beduin törzstől, Em-tiur Aida és Simrie Schammar beduin törzstől, Hadjale Neief, a Schammar törzs főnökétől, Delale Ebn el Raschid nedjedi emirtől Hailban. Delila szereztetett az Anase el S'baa törzstől; Kheila szereztetett a Sbäli törzsnél és Scherife, egy Próféta kancza, neveltetett a Schammar törzsnél; ez utóbbi 3

kanczát Gasim pasától, a szultán sógorától vásárolták.

A ménes jelenlegi arabs-lóállománya a következő:

Törzsmén	14
Próbamén	2
3 éves mén	36
2 éves mén	55
1 éves mén	48
Választott méncsikó	57
Szopós méncsikó	12
Anyakancza	196
4 éves kancza	1
3 éves kancza	43
2 éves kancza	51
1 éves kancza	64
Választott kanczacsikó	74
Szopós kanczacsikó	27
Herélt 3 éves	3
Használati ló	79
Összesen	762

A ménes katonailag van szervezve s a ménesparancsnok vezetése alatt áll. A tisztikar 8 tagból áll: 1 ezredes-ménesparancsnok, most Faddallah el Hedad Mihály, 1 százados, 2 főhadnagy, 1 számvevő főhadnagy, 1 ménes-intézeti orvos, egy fő és egy állami állat orvos. A legénység 208 főből áll.

A ménes történetében fontos esemény volt az 1900-iki párisi kiállítás, a melyen a ménes több lova arany és ezüst éremmel lett kitüntetve.

Ez a kitüntetés, továbbá az eddig elért eredmények garanciát nyújtanak arra, hogy a bábolnai ménes a magyar lótenyésztésben ezután még hathatósabban fog közreműködni.

Vége.

Impresziók a magas Tátrából.

Hazánknak számos szép vidéke közül legfelségesebb a magas Tátráé.

A regényes Tátrán való utazás csak izlettető az utazónak Tátra szépségeiből.

Míg a Fáttra hegység romantikus völgyei szépségeikkel elragadják a turistát, a magas Tátra vadregényes tájai és részletei, eget ostromló sziklacsucsi csodálatos hatást gyakorolnak az alföldi ember kedélyére.

E kopár sziklaóriások mennyi elragadó tájat ölelnek körül? Felsorolásuk alig férne egy rövid cikkely keretébe, bármily röviden akarnók is ismertetni.

E vidéknek alapos megismeréséhez hónapok kellenének. És csak gyakorlott turista jutna még hónapok folyamán is nevezetesebb részleteihez.

A »Magyar Kárpát Egyesület« valóban derék munkát végez, midőn a Magas Tátra vidék szépségeinek évről-évre hatalmas propagandát csinál a külföldön és látogatásra buzdítja a természeti szépségek iránt fogékony nyugati intelligenciát.

Fáradozásának meg is van már a szép eredménye. A magas Tátra látogatóinak legáltalább egyharmadrészét külföldiek képezik.

Nincsen oly kirándulási pont, hol külföldivel ne találkozánk. Négyes, hatos és nyolczas csoportokban gyalognak kezükben az elmaradhatatlan Bäckker, vagy Gsell-Felssel. Fáradtságot nem kimélve, egyetlen kiválóbb pontot ki nem hagyva, járják be a vidéket, a gyakorlott vezetők pontos utasításai szerint. Turistaságukban minuciózus rendszer van, melylyel rövid idő alatt sokkal alaposabb ismereteket szereznek a vidékről, mint mi magyarok hosszú ittartózkodás után.

Azonban sok dicsérő elismerés mellett, ala-

pos panaszokat is hallottunk társalgás közben. E panaszok jogos voltát bizonyították magyar turisták is, a mennyiben ők is kifakadtak az utak gondozatlansága miatt.

Nem tudjuk, hogy a »Kárpát Egyesület« kap-e subvencziót a magyar kormánytól vagy nem. Ha kap, akkor nem felel meg azon feladatnak, melyet ezen hatalmas egyesület köteles volna teljesíteni. Ha pedig subvenczió nélkül működik, akkor gondoskodnia kellene eszközökről, melyekkel eleget tethessen feladatának.

Nem elég az, hogy ide csődíteni igyekeznek a külföldieket, de nagy figyelmet kellene fordítani a turista utak jó karban tartására úgy, mint a tiroli és sveiczi alpesekben.

A legérdekesebb kirándulási helyek: a bájos Szt.-Iványi Csorbai tó a Tátra legszebb völgye, a zergék lakta mengusz falvi völgy, melyben a Poprádi tó van. A főhegyláncz lábánál vonul el a gyönyörű Klotild-ut, mely a két Tátra-Füredhez és Tátra-Lomnicz telephez vezet, a magasan fekvőtarpataki víz-esés, az öt tó és a messzebb eső, most már nem a mi birtokunkban levő tengerszem.

A magas Tátrában 105 tengerszem van, melyek közül az ugynevezett wahlenbergi fekszik a legmagasabban (2158 méternyire). A legterjedelmesebb a nagy Halastó, 60 kat-hold területen, a legmélyebb pedig a Tengerszem; mélysége 78 méter.

Egyik tavat »Zöld tónak« nevezik. Kristálytisztá vize, a tó medenczében sajátságos zöld színben ragyog. Egy másik tó vize fekete mint a tinta.

A turistáknak Poprád város a kiránduló pontja. Innen indulnak kocsin a Dobsinai jégbarlangba, a mely ut a bájos és regényes sztraczenai völgyön vezet keresztül. A kocsit 4 1/2 óráig tart, de a fáradságot busásan kárpótolja a csodás látványosságú dobsinai jégbarlang.

A Tátra legmagasabb csucsi: a Ferencz József (Gerlachfalvi) csucs 2663 méter, a Lomniczi csucs, 2634 méter, a jégvölgyi csucs 2629 méter, a Hunfalvi csucs 2559 méter, a Tátra csucs 2555 méter, a Konecsy-szta csucs 2535 méter, a Zöldtó csucs 2535 méter, a Nagykriván csucs 2496 méter, a Vörös torony csucs 2465 méter és a Szalóki csucs 2453 méter.

A magas Tátra alacsonyabban fekvő telepei: Lucsivna 770 méter, Tátra-Barlangliget 763 méter, a Dobsinai jégbarlang szálló 700 méter.

Alhavasai telepei: O-Tátrafüred 1018 méter, Uj-Tátrafüred 1004 méter, Alsó-Tátrafüred 940 méter, Tátra-Szóplak 1007 méter és Tátra-Lomnicz 848 méter a tenger színe fölött.

Szabadós Sándor.

H I R E K.

Szabadka, augusztus 1.

— **Kinevezések.** A m. kir. pénzügyminiszter a trencsényi pénzügyigazgatóságához **Gajzágó** Ferencz volt zombori nyugalmazott pénzügyi irodavezetőt pénzügyi irodavezetővé és a pozsonyi m. kir. adóhivatalhoz **Grát** Kálmán ujvidéki adóhivatali tisztet adóhivatali segédévé kinevezte.

— **A ferenczrendiek nagygyűlése.** Éppen Havi bucsu napján máskülönben is nevezetes napja van a szent-ferenczrendi szerzeteseknek. A rend ugyanis e napon tartja meg választó nagygyűlését ezuttal **Szabadkán**. A gyűlésen, mely e hó 5-én kezdődik és há-

rom napig tart, a római kormányzat megbízásából **László** Polikarp stefanista szerzetes elnököl. Ez a gyűlés határoz az áthelyezések és a rendnél megüresült állások betöltése dolgában.

— **Szóll Ákos utóda.** A »Szeged és Vidéke« című napilapból vesszük a következő hírt: A szegedi közjegyzői állásra hirdetett pályázat ma délután öt órakor járt le. Szóll Ákos örökére ötvenheten pályáznak. Biztos értesülésünk szerint az igazságügyminiszter a pályázók közül dr. Flatt Viktor szabadkai kir. közjegyzőt, Ujvidék város volt főispánját nevezi ki, illetve helyezi át Szegedre.

— **A közkönyvtár és muzeum helyisége.** Végre annyi el lett érve, Bibó Bige Györgynek közkönyvtárunk és muzeumunk tevékeny és ügybuzgó örökének utánjárása folytán, hogy eme fontos kulturális intézményünk öt egymásba nyíló tágas szobát kapott helyiségül és most már a muzeumi tárgyak elhelyezése is megfelelően rendezhető. Az új beosztáson fáradhatlan dolgozik már napok óta Bige, úgy hogy már holnapra teljesen el készül munkájával.

— **Jelölés katonai alapítványi helyre.**

A honvédelmi miniszterium értesítette a tanácsot, hogy dr. **Kovács** Gyula kir. törvényszéki bírónak Elemér nevű fia a katonai alreáliskola I. évfolyamában egy egész díjmentes alapítványi helyre másodsorban kijelöltetett.

— **A korcsmák munkaszüneté.** Nagyon üdvös átiratot kapott ma Szabadka törvényhatósága Beregmegye alispánjától. Beregmegye ugyanis szabályrendeletet alkotott aziránt, hogy a korcsmák, sörházak és pálinkamérések a normanapokon egész nap zárva legyenek, s azokban italt kimérni ne lehessen. Különböző vallásfelekezetek által lakott helységeiben, ha valamely vallásfelekezet hívei a lakosság 30 %-át meghaladják, úgy ezeknek az ünnepein is zárva tarthatják az italméréseket. Minthogy azonban ezen szabályrendelet a törvénnyel ellentétben van, arra kéri Beregmegye a törvényhatóságot, hogy írjon föl a képviselőházhoz a korcsmai munkaszünetnek az ő általa alkotott szabályrendelet értelmében törvényhozási uton leendő szabályozása végett.

— **A sütőiparosok értekezlete.** A szabadkai sütőiparosok f. hó 3-án délután 4 órakor értekezletet tartanak az ipartestület tanácstermében, melynek egyedüli tárgya a budapesti sütőkongresszuson leendő részvétel módozatainak megállapítása lesz.

— **Az iparos tanoncziskola igazgatóinak fizetése.** Az iparos tanoncziskola felügyelő bizottsága Szabadkát két ipariskolai kerületre osztotta és mindkét kerületbe igazgatót választott. Most kérte a tanácsot, hogy az eddigi igazgatói fizetést is ennek megfelelőleg ossza meg a két igazgató között. A tanács azonban mai ülésében nem vette tudomásul a kettéválasztásra vonatkozó határozatot, mert erre a bizottságot illetéktelennek tartja.

— **A veruslosi ut feltöltése.** A verusicsi birtokosok a kátyus és majdnem járhatatlan verusicsi ut feltöltését kérték a tanácstól. A mérnöki hivatal véleménye szerint azonban a töltési munkálatok aránytalanul sokba kerülőnek és így azt hozza ajánlatba, hogy mindegyik szomszédos birtokos a saját földjéről járuljon a töltés anyagához. A jelentés alapján a tanács ma elhatározta, hogy e végből a polgármester elnöklete alatt a közelnapokban helyszini szemle fog tartatni.

— **Haltartály Palloson.** Lang Simon id. halászati felügyelő jelentése alapján a tanács utasította a mérnöki hivatalt egy Palloson létesítendő halivó költségvetésének elkészítésére. A mérnöki hivatal véleménye szerint 3200 korona kiadással járt volna ezen ujtás, de a halászati felügyelő egy újabb jelentésében nem ivótelep, hanem haltartály létesítésének szükségességét véleményezi a mely azonban sokkal jelentéktlenebb kiadással jár s így a tanács a mai ülésében utasította a mérnöki hivatalt a tartály elkészítésére. A tartály arra való lesz, hogy a kifogott halakat az eladásig elkülönítve vízben lehessen tartani.

— **Vill báosi ohaja.** Ha valaki megakarja bántani a mi jó lelkű óriásunkat, csak azt kell mondani, hogy nem magyar, mikor ő még csak beszélni sem akar más nyelven mint magyarul, ha töri is a mi édes anyanyelvünket. Szívének, lelkének magyarságáról nyujt így tanúságot. Az azonban igaz hogy ő eddig még nem magyar állampolgár. Most tehát, hogy senki se vethesse szemére idegen voltát, kérvényt nyujtott be a tanácshoz, melylyel a magyar állampolgárság elnyerését célozza. Ez az ohaja, minthogy minden kelléke meg van a magyar állampolgársághoz, rövidesen teljesülhet is.

— **A birtokhatárok megjelölése** vonatkozó szabály rendeletet a földmivélsügyi miniszter jóváhagyván, a tanács mai ülésében annak 2000 példányban kinyomatását határozta el és elrendelte, hogy a nyomtatványok szétosztás végett a gazdasági ügyosztálynak és a rendőri hatóságnak adassanak ki.

— **Fizetés folyósítás.** Bölcseki Lajos a legutóbbi törvényhatósági bizottsági ülésen rendes tanárrá választott főgymnásiumi tanár rendes tanári fizetését a tanács f. évi július hó 1-től kezdődőleg folyósította.

— **Csernovits utca kikövezése.** Krnyajszky Vladó és társainak a Csernovits utca kikövezésére irányuló kérelmét ma tárgyalta a városi tanács és a kérvényezők javára döntött; az ügydarabot pedig kiadta a mérnöki hivatalnak a munkálatokra vonatkozó javaslat megtétele végett.

— **Rendőrségünk foglyai.** A várnagyi hivatal július 30-iki kimutatása szerint az év elejétől máig majd 1300 gyanus alak fordult meg rendőrségünk foghelyiségében. Ennyi idő alatt eddig mindig kisebb szám volt a kimutatásban, a múlt évben az évvégi összegezés száma nem tett ki többet 1900-nál. Az eddig letartóztatottak osztályozása következő: Vizsgálat után szabadon bocsáttatott 178, elítéltetett és büntetésének kitöltése után szabadon bocsáttatott 696. Vizsgálat után az ügyészséghez átkísértetett 39, át- és eltolonczoltatott 292. A város területéről kiutasított 26. Gazdasághoz, mint cseléd viszikísértetett 11. Felügyelet alatt álló nők betegség miatt 24. Vizsgálat alatt van 6. Összesen 1271. — Vidékről hazatolonczoltatott 53 helybeli egyén.

— **Tanítói állások.** Az iparos-tanonezis-kola felügyelő-bizottságának elnöksége felhívást intézett a közs. polgári, valamint az elemi iskolai tanítókhöz, hogy akik az ipariskolánál ez idő szerint üresedésben levő egy közismereti-, és két rajztanítói állás egyikét elnyerni óhajtják, írásbeli jelentkezéseiket legkésőbb f. évi augusztus hó 15-ének déli 12 órájáig Pausics János felügy. biz. elnökhöz nyujtsák be.

— **Az országos irodalmi szövetség** javára mint megemlítették 1903. évi augusztus hó 4-én a palicsi fürdő nagytermében

hangversenyt rendeznek, melynek műsora a következő: Mik egy szép asszony kellékei. Felolvasás, tartja Salamon Ödön. Egyetlen szó miatt. Monológ, írta Salamon Ödön. Előadja Groó Valéria. Puccini »Toska« és a »Böhémek« című operáiból. Zongorán előadja Chorin Géza. Operarészletek. Éneklő Mezei Jolán. Zongorán kíséri Chorin Géza. Apró versek. Írta és felolvassa Szundy Károly. Dalok a »Drótostóte« cz. operettből. Éneklő Áldor Juliska. Magyar dalok. Zongorán kíséri Chorin Géza. Belépti díjak: Ülőhely 2 korona, állóhely 1 korona. Az estély kezdete pont 8 órakor. Jegyek előre válthatók a palicsi fürdőpénztárnál és Szabadkán a Farkasféle kereskedésben. Villamos közlekedésről a hangverseny után gondoskodva lesz.

— **Csendélet egy éjjeli mulatóhelyen.** Egy fővárosi gavallér, a ki néhány napja Szabadkán tartozkodik, e rövid idő alatt is többször felkereste egyik legismertebb éjjeli mulatóhelyet, a hol kihívó magaviseletével szeretett tüntetni. Tegnap két ízben ellátogatott, először a szokott módon szórakozott, mikor azonban másodszor is visszatért, azzal kezdte, hogy az égő gázlámpát leütötte és az egész teremben törni-zuzni kezdett. Tükrök, képek, ablakok darabjai csörömpölve hullottak a földre s mikor már ebből elég volt neki, ostromot intézett a jelenlevők ellen. Az üzlet tulajdonosnőjét megfogta a két fülénél fogva és úgy teperte a földre, hogy e közben a fülét tövében elszakította. Erre valóságos harc kezdett a dühöngő vendég és a házhoz tartozók között. A nagy verekezésben három leány is megsérült, de legjobban mégis csak a parázs verekezés inszczenirozója vette ki a részét, mert a furiákká változott syrének alaposan helybenhagyták és 3—4 vaskos sötábotot összetörték rajta. A történetnek folytatása lesz a rendőrség előtt, mert kölcsönös feljelentések tettek.

— **Megszökött tolvaj.** Temunovios Károly 17 éves szabadkai suhancz miután idehaza érvényesülni nem tudott, Szegedre rándult át az ottani rendőrség éberségét próbára teendő. Ott azonban már a legelső eset után nem várt ügyességre talált a rendőrség részéről, mert raffinált módon végrehajtott lopását csakhamar felfedezte; a szegedi kir. törvényszék súlyos ítéletének végrehajtása előtt azonban jobbnak látta kerekét oldani s most a kir. ügyészség országszerte körözteti a notorius csavargót.

— **Körözés.** Rác András 19 éves mázó-ló segédet rendőrkapitányságunk közrend elleni kihágás miatt jogerősen 4 korona pénzbüntetésre ítélte; minthogy azonban nevezett ismeretlen helyre költözött, a rendőrség országosan körözteti.

— **Anyakönyvi hírek.** *Meghaltak:* Klénó Teréz 7 hó, Óvári Margit 5 év, özv. Ifkovics I. Kálmáné Baics Viktória 70 év, Szudárevics Magdolna 15 hó, Basics P. Lukács 84 év, Bezeg Mihály 5 év, Matkovics Katalin 6 hét, szül. 8. 3 f. 5 leány. Eljegyzés: Gabrics Ferencz Simokovics Erzsébet. Házasság: Vidákovics Ferencz Rukovina Erzsébet. Balla András Tót Ilona.

SZINHAZ.

A szinikerület ülése.

A szabadkai szinikerület ma délelőtt Biró Károly elnöklete alatt ülést tartott, melyen jelen voltak: Mátéfi szentesi polgármester, Bajáról dr. Denneberg és Erdélyi Gyula, Ó-Kanizsáról Hercege Ede, Szabadkáról Bó-

lits József dr. előadó, Sziebenburger Károly, Birkáss Gyula, Demidor Imre dr., Milkó Izidor dr., Dembitz Lajos dr., Frankl István ifj., Wenczel Lajos, Pesti Ihász Lajos.

Elnöklő Biró Károly megnyitván az ülést, Bóbits József dr. ismerteti a kerület szintársulatának mai állapotát.

Elmondja, hogy az igazgató nem terjesztette be a társulat névsorát rendes időben és azt csak többszöri felszólítás után tette meg, de a névsor ekkor is hiányos volt. Végre július elsején egy elfogadható névsort mutatott be.

Biró Károly dr. most maga ismerteti a szinikerület választmányi ülésének czélját. Előadja, hogy az igazgató által legutóbb be-terjesztett névsor elfogadható ugyan, de még mindig hiányos. Az igazgató ezen hiányok pótlására aug. 20-ig kér haladékat. E haladék megadását ő nem ellenzi ugyan, de kéri a kerületi választmányt, hogy azon esetre, ha az igazgató ezen határidőre sem felel meg kötelezettségének, úgy hatalmazza föl a kerület a szabadkai szinügyi bizottságot, hogy a kerület nevében járhatson el az igazgatóval szemben, s esetleg a kerülettel kötött szerződést is felbontassa. A kerületnek ezen felhatalmazására szüksége van a szabadkai szinügyi bizottságnak azért, mert az igazgató a kerülettel, nem pedig Szabadkával kötött szerződést. A szerződést Szabadka tehát csak mint a kerület meghatalmazottja bonthatja föl.

Miután a választmány a szabadkai szinügyi bizottságnak ezen felhatalmazást megadja, Biró Károly elnök a kalocsa vidéki szinpartoló egyesületnek egy levelét mutatja be, mely szerint Pesti Ihász Lajos a szerződés szerű október hónapban Kalocsára menni nem akar. Azt kérdi az egyesület, hogy azon esetre, ha az igazgató nem megy társulatával Kalocsára, intézkedhetik-e tetszése szerint.

Pesti Ihász Lajos felvilágosításai és igazolása után a választmány kimondja, hogy Kalocsa értesítendő, miszerint az igazgató októberben Baján lesz. Kalocsa tehát hozathat más szintársulatot, a Pestival szemben kövendő eljárást belátására bizza.

A kalocsai levél fölött folytatott vita alapján, melyben Erdélyi Gyula, dr. Denneberg Birkás Gyula, Milkó Izidor, Demidor Imre dr. vettek részt, a napirenden kívül megállapították, hogy a mostani kerületi rendszer nem vált be. Ez okozza a sok kellemetlenséget egy a városoknak mint a szinigazgatóknak.

TANÜGY.

A tek. tanítói kar és a tek. Iskolaszék becses figyelmébe.

A helyi lapokban már többször volt föl-szólalás az elemi iskolák zárvizsgáin kiosztani szokott ajándék-könyvek helyesebb megválasztásáról, de mindeddig hiában.

Mily jó alkalom lenne pedig ez arra, hogy annak a vakációzni kezdő kis iskolának kezébe valami mulattatva oktató hasznos és kedves olvasmányt adjunk, melyet aztán kétszerte becsesebbé tenne előtte az, hogy ő ezt az ő kedves tanítójától, — elbúcsúzáskor és épen jóviselete és szorgalma jutalmául kapta.

Ámde az ajándék könyvek eme kívánatos és üdvös czélját csak úgy érhetjük el, ha azok tárgya és irálya a kis tanuló korához, fejlettségéhez, értelmi- és ismeretköréhez van alkalmazva és jól kiválasztva; hogy általa könnyen fölfogható, megérthető és mintegy

olvasó könyvének folytatását képezze. Hiszen gyermekirodalmunk, — hála Istennek — már oly bő, terjedelmes, választékos, a különböző korúak és fejlettségük igényeit kielégítő, hogy semmi esetre sem szorulunk a felnőtteknek való olvasmányokra. — Ki ne emlékeznék például gyermekkorából Hoffmann Ferencznek közel száz kis kötetnyi, Schmidt Kristófnak husz kötet (majd 100 elbeszélés) kedves meséire, melyek épen 2, 3, 4-ik osztálybeli tanulóknak valók. Aztán ott van az Ifjúság öröme, Ifjúság könyve, Két fia története, Kis barátimnak, Idegen tájakról (9 kötet), Pap bácsi meséi, Emma néni meséi, — a Szt.-István társulatok e nemű kiadványai, még közel 200 »Népiratkáinak« is majdnem fele (agy füzet 6—20 fill.) — a Füllesztés könyvtár, a Kis Lap, az En Ujságom, Az Órangyal heti és folyóiratok egy-egy fél-évi vagy negyed évi folyamai, végre Karácsonyi és másféle rövid gyermekszindarabok. — Legyen ennyi csak rövid mutató; hasábkra terjedne csak a főbbek, a jelesebbek címeinek felsorolása.

Minden tanító és tanítónőnek erkölcsi kötelessége volna ezen évről-évre gyarapodó és mind választékosabb (s a tanítói könyvtárakból könnyen megszerezhető) gyermek-irodalmat figyelemmel kíséreni, átnézni, tanítói gyűléseken bemutatni, megvitatni, s az igazgató tanítók által az iskolaszékek figyelmébe ajánlani.

Akkor bizonyára nem kellene egészen megbotránkozva kis iskolások kezeiben látnunk a Wékfieldi lelkész, András a szolgáló vagy más felnőttek számára irt regényeket, elbeszéléseket, melyeket meg sem érthetnek, és sokszor jobb ha meg nem is értenek.

Aztán koszorús költőink sem irták halhatatlan költeményeiket az iskolás gyerekeknek hanem fegyverfogható ifjaknak, férfiaknak; és legfőleg a gimnáziumok reál és más iskolák magasabb osztályú növendékei vehetik azokat lelki haszonnal és gyönyörrel kezeikbe. Mi célja lehet kosz. költőink összes műveinek kis iskolások kezeiben; — mily hatást érnek el — nem is említve a költemények oroszlanrészét kitevő szerelmi lyrát — a még porban játszó, csigával, lapdával, sárkányozással mulató kis gyermek szívében koszorús költőink csatadalai, hazafias költeményei, drámái?

Annak bizonyosságául, hogy ilyenek is szoktak előfordítani el isk. zárvizsgákon: főlemlitem, hogy épen az ideai tanév zárvizsgái napján találkoztam egy a Kakas-iskola zárvizsgájáról kis fiával kijövő ismerősömmel, aki (t. i. kis elemi tanuló) ott jutalmul, — tessék kitalálni, hogy mit kapott? — épen Petőfy összes költeményeit, amit majd csak 5—6 év, talán 7—8 év múlva fog teljesen megérteni és átérzeni. Még az apa is megmosolyogta ezt a vastag pedagógiai járatlanságot. Voltaképpen pedig ez a tapintatlanság és tájékozatlanság nem annyira megmosolyogni való mint inkább elszomorító — tanférfiaktól, a kik nem tudnak különbséget tenni az el. tanuló arasnyai szellemi, érzelmi világa, meg a Petőfynek gyűjtő hazafias költeményeit egészen átértő és átérző, s azokat tüzzel előadó gymn. növendék szellemi fejlettsége között.

Kétszeres kár! 1) Mert annak a kis kumpli-deáknak megemészthetetlen lelki eledelt adott kezébe, aki előtt Petőfynek összes gyönyörű művei akkor, mikor azok átértésére és átértésére a kellő fejlettségi idő elérkezik, már érdektelen és unalmas lesz. 2) Elmulasztotta a soha vissza nem érkező időt és alkalmat

hogy annak a kis el. tanoncznak az ő fölfogásához mért kedves olvasmányt adjon kezébe, mely hivatva lett volna kis szívéből a hibákat irtani, a jót abban meggyökereztetni, a jó erkölcsök, a jellemképzés alapjait abba lerakni.

Addig is, míg a jövő évi vizsgák közeledtével e tárgyra visszatérünk; — az ajándék könyvek rendezésének ügyét az el. tantestület, a felügyelő igazgató és a tek. iskolaszék becses figyelmébe ajánlja

Egy szülő.

Palicsi levél.

Palics, 1903. aug. 1.

Kedves Szerkesztő Ur!

Most az egyszer igazán nagyon haragszom magára! Hát felhatalmaztam én arra, hogy az én levelemet a mult vasárnap kitegye az ujságba? A Géza meg a Laczi azóta nagyon haragszik rám. A Tóni meg leköszönt a második négyesről. Ennek mind maga az oka! A Miczi azért haragszik, mert az igazi nevét irtam ki. Megigérttem neki, hogy ezentul ő lesz a Stefi. Így még a papája se ismer rá! Csak legalább a Tónit birnám kibékíteni! Ha nem is merem mondani magamról, hogy szeretem, de hát mégis kedvelem. Ha ugy a soupé-csárdás után a tánczolóknak vonakodnak beállni az asztal mellől a »sziget«-be, hát olyankor bevezeti őket tánczolni egyenként. Most bizonyára nagyon haragszik rám, mert azóta, hogy leköszönt, nem is láttam. A Stefi is (tudja — a Miczi) megint panaszkodik, hogy a Guszti bátyja minden este lekésik az utolsó villanyosról. A napokban, tegnap-este, fiakkeron jött ki Palicsra, de a cvikkerét elveszítette valahol. Azt mondta, hogy azért nem jött előbb haza, mert nem látta az utat, s a cvikkerét kereste. Nagyon rekedt is volt szegény! Másnap mondta a Géza, hogy ő, a Laczi, az Imre, a Feri, a Pista, az Ernő, no meg a Guszti éjjeli zenét vittek a Bellusnak. Hogy azért volt a Guszti olyan rekedt! Mondja szerkesztő bácsi, maga bizonyosan tudja, hogy hogyan van az, hogy nem a nagybőgő, hanem a Guszti rekedt be.

A Guszti azt mondta, hogy a nagybőgő a Feri volt, az pedig nem rekedt be. Mondtam neki, hogy legközelebb nekem is hozzanak éjjeli zenét. Már a gyertyát is megvettem.

A Pista mondta tegnap, hogy a Miska doktor elutazott. Azt mondja, hogy nem tudja hová. De én bizonyosan tudom, hogy ma este találkozom vele a »Doktor« ur előadásán. Bizonyosan ő lesz a doktor ur, mert ő neki van a legszebb bajusza! Az Ernő szavalja majd a heroldot, amit hogy miért nem maga irt? Jaj de herczig lesz! Csak azon csodálkozom, hogy hogyan lett ő »műkedvelő egyetemi hallgató«, mikor az egész esztendőben fenn volt Pesten. Ő kapta a leglaposabb vágást a Magyar színház mellett a tavaszi tüntetésen! Tehát ő igazi jogász! Majd megkérdem tőle.

A Dani meg a Feri (nem tudom ismeri-e őket) egész nap készülnek a szigorlatra. Azért nem lehet őket látni. A Laczi azt mondta, hogy kihozza tánczolni őket a bálra.

Erről jut eszembe, hogy milyen jó dolguk lesz a lányoknak a jogászbálon. Minden esztendőben leaturál 20 jogász legalább. Ez 7 esztendő alatt több mint száz jogász. S ez mind tánczol! A Pista azt mondta, hogy a ki nem tánczol velem, azt levágja. Neki már szabad, mert ő már jogász az adóhivatalnál. Csak a Gusztinak kegyelmezzen meg, mert

ő nem tud tánczolni, s a cvikkerét még most se találta meg.

A Guszti megkért, hogy irjam meg a szerkesztő urnak, tenné ki a vasárnapi számba, hogy:

Mindazok, a kik az aug. 8 án a »Szabadkai Kör« által Palicson a nagyvendéglő termeiben rendezendő TÁNCZVIGALOMRA

meghívót eddig nem kaptak s arra igényt tartanak, sziveskedjenek a rendezőség tagjaihoz fordulni.

Mondtam is a Gusztinak, hogy nem is járja, hogy még mi se kaptunk. Azt mondta azért mert Palicson lakunk, s a postás nem találta meg az utcánkat.

Üdvözli:
Tildus.

Törvénykezés.

Büntető főtárgyalások.

A szabadkai kir. törvényszék szüneti büntető tanácsa a jövő héten 3-ikára, hétfőre tüzte ki a következő ügyeket főtárgyalásra: Engi Ferencz család büntette, Milánkovits Dániel hatóság elleni erőszak büntette, Zsoldos György és társai magánokirathamisítás, hamis tanulás és stb. büntette.

SPORT.

Nemzetközi verseny Palicson A szabadkai Sport Egylet holnap, vasárnapi vesenyére, mely délután 3 órakor veszi kezdetét a palicsi sport pályán, július hó 30-ika volt a nevezési határnap. A határnapra a külföld, a főváros és az ország különböző vidékéről érkeztek nevezések. Az egyes számokra való nevezés meg haladja 250 et A főváros mellett a vidék közül Arad, Hódmezővásárhely, Szeged, Pozsony, Kula, Baja, Ujvidék, Zenta, küldi el a legkiválóbb athletáit, ezen versenyre, de a külföld, különösen Szerbia sem marad hátra, mivel két legjobb kerékpárosával fogja képviseltetni magát. A főváros, külföld és vidék bajnokai itt adnak találkát egymásnak hogy erejüket összemérve, döntsék el ki a legkiválóbb?

A verseny pontok, mint már említve volt, igen helyesen az atletika összes ágai mellett a kerékpár számokat is főlélelik, úgy annyira, hogy közönségünk izlése minden tekintetben kielégítést fog nyerni. Az atletikai valamint a kerékpár számok mellett nem kevesebb jelentőségű lesz a pusch ball *óriási labda* játék verseny, melyet eddig europai ember nem látott. A labda sulya 72 kgr és ember nagyságú.

A versenyek után táncmulatság lesz a palicsi nagyvendéglő nagy termében a melyre a n. érdemű közönség ezuttal meghivatik, mivel külön meghívók nem bocsáttnak ki.

Jegyek kaphatók a sport egyleti helyiségben, a rendezőségénél és a palicsi versenypálya pénztáránál. Helyárak: Páholyulás 3 kor. Családi páholy 4 személyre, 10 korona, középülőhely 2 kor. oldalülőhely 1 korona, állólhely 40 fill. Sport egylet tagjai az 1 kor. 60 fill.-es jegyen kívül a többinek felét, míg a tanulók csak a 2 koronás hely felét fizetik.

Táncvigalmi jegy 1 kor 60 fillér. A 2, 3, és 10 koronás jegyek a táncvigalomra is érvényesek. Felülfizetések a nemes szél érdekében köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak.

Közgazdaság.

Időjárás. (A központi meteorológiai intézet távirati jelentése.) E hó 2-ára száraz, meleg időjárás várható.

Gabonatözsde.

	Kezdeti	Változás
Buza májusra	—	—
Buza okt.-re	724	728—727
Buza ápr. 1904	746	749—748
Rozs	—	—
Rozs okt.-re	612	615—614
Rozs	—	—
Zab májusra	—	—
Zab	—	—
Zab okt.-re	527	529—527
Tengeri májusra	—	—
Tengeri júliusra	616	620—619
Tengeri aug.-ra	618	621—620
Tengeri májusra	486	489—587
Repce aug.-ra	11.40	11.40—11.50
Repce	—	—

Felelős szerkesztő:

DUGOVICH IMRE

Szabadka szabad királyi város rendőrkapitánya.

14565./1903. szám. kap. igt.

Hirdetmény.

A város területén az utóbbi időben több veszett kutya kóborolt és irtatott ki, melyek több embert martak meg s miután ennek folytán a városban több veszethez gyanúja alatt álló kutya kóborol, ez okból az 1888. évi VII. t. cz. 68. §-a s illetve az ezen törvény alapján 40000/1888 szám alatt a nagymélt. földmivelés, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszterium által kibocsájtott rendelet 188. §-a alapján elrendelem, hogy a város bel- és külterületén lévő valamennyi *bármely fajú kutya mártól számítva 40 napon keresztül megkötve tartassék*, az így megkötött kutya különösen friss vízzel jól elláttassék vagy pedig harapás ellen biztos szájkosárral ellátva zsinóron vezetessék, mivel az ezen rendelet ellenére *szabadon eresztett kutyák minden tekintet nélkül kiirtatni*, tulajdonosaik pedig a törvény 154-ik §-ának i) pontja alapján a kutyák elhanyagolása esetén is *100 forintig terjedő pénzbüntetéssel* fognak büntettetni.

Tekintve pedig azon körülményt, hogy a jelen év folyamán a város területén több egyént martak meg a veszett ebek; a fentebb közölték újbóli, lesgigorubb szemmel tartása mellett arra is figyelmessé teszem a nagy közönséget, hogy bármely állaton észlelt minden gyanus megbetegedési eset a rendőrkapitányi hivatalnál az idézett törvény 149. §-a értelmében 300 forintig terjedhető pénzbüntetés terhe alatt azonnal bejelentendő. Szabadkán, 1903. évi július hó 25-én.

Szalay Mátvás,
rendőrkapitány.

WACHSMANN JENŐ

gyógyszertára az »Órangyalhoz«
Szabadkán, Zombori-ut 31.sz.
Telefon 227. sz.

Ajánlja dúsan felszerelt

gyógyszertárát, s gyógyanyag raktárát
a t. cz. közönség figyelmébe.

Az összes gyógykülönlegességek,
impraegnált és egyszerű kötszerek,
cognac, gyógyborok s mindennemű
e szakmába vágó cikkek nagy-
bani raktára s előnyös beszerzési
forrása.

Telephon rendelések a város és Palics fürdő
területére díjmentesen házhoz szállítatnak.

A mű festőhez

czimzett egyházi szerek és festék kereskedés,
mű és iparfestészeti terem megnyitás.

Legujabb találmányomat

nedves falaknak szárazza tétele végett festés által,
mely feleslegessé tesz minden grundolást, s hulladék leválást. Ezen új találmányom
a Bátorí magyar új enyv,

mely kizárólag csak nálam kapható. — 100 kiló 25 kor., úgy, hogy meghigitva egy kiló enyv csak 4 fillérbe kerül. De a festőnek azáltal is nagy előnye van, mert oly kész enyvet kap, amelyet bármily vízzel megkritkithat, szagtalan, főzni nem kell és sok időn át tartható, mer nincs romlásnak kitéve.

Festőmestereknek 1 kilónként is szolgálom, 1 kiló 10 fill. a mi egy menyezethez vagy egy falnak elégséges.

Bátorí (Blaskovits) Mihály
műfestész Szabadkán.

Üzlet: Deák-utca Jó-féle ház. Lakás: VII. kör, Erdő-utca 66. sz.

CSERE.

Cserébe keresek 11 éves leányomért más gyermeket ki német községünkben német iskolákkal németül megtanulhat

czim: Hidasi gyógyszerész
BÁCS-BRESZTOVÁ CZ.

Van szerencsém a nagy érdemű közönséget értesíteni, hogy

KOSER
HUS-CSARNOKOMAT

helyben az edény piacon a Vermes féle sarok házban **folgó hó 4-én** (kedden) megnyitom, a hol naponta

FRISS
BORJÚ és MARRHA

hus kapható jó kiszolgálás mellett. A t. közönség jóindulatáért és pártfogásáért esedezem.

MÜLLER JAKAB,
mészáros.

Törlesztéses kölcsönök

engedélyeztetnek földbirtokokra a Bácskában 600 korona, 700 korona sőt 800 korona is katasztrális holdanként.

Megvásárolt földekre a vételár háromnegyedrész lesz megszavazva.

Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál

Schäffer Dilmos
bankigazgató
Szegeden.

Megbízható, szolid ügynökök alkalmaztatnak.

Kladek Kázmér

diszszoba festő és mázoló Szabadkán
Beresényi-utca, 669. szám.

Elvállal minden e szakmába vágó munkálatokat, a legkényesebb izlésű szobák, vendéglők és termek festését — enyv, olaj, vagy tempera kivitelen

jutányos árak mellett.

Mindenféle

Tűzijátékok és papír
lampionok

— nagy választékban kapható —

Hilgen János

fűszerkereskedő, Szabadkán, a színház mellett.

SÜRGÖNY!!!

Csak 3 napig!

CIRCUS HENRY

Szabadkán, a régi baromvásártéren

120 személy. 90 ló. 30 hölgyből álló balettszemélyzet.

BLONDIN, óriási elefánt.

A világ legjobban idomított négylábuja. Magassága 3 méter, súlya 3000 kilogramm, 1 méter hosszú agyarakkal. Henry igazgató bármily összegű jutalomdíjat ígér annak, ki ily nehéz állatot mutat be, mely hasonló mutatványokat produkálni képes.

Saját vonós zenekar 24 személy. Saját villamos világítás.

2500 személyre számított nézőtér. Kényelmes ülő- és állóhelyek.

Minden időjárás ellen biztosítva.

Szerdán, 1903. augusztus 19-én díszes

MEGNYITÓ ELŐADÁST

rendez oly műsorral, amilyent még nem látott a város közönsége. Minden szám különlegesség a maga nemében, mindegyik művész egy-egy csillag. Az idomítások páratlanok!

Helyárak: Számozott székülés 1—2. sorban 3 korona. I. hely 3—4 sorban 2 korona. II. hely az 5—8 sorban 1 kor. 20 fill. Állóhely 60 fillér. Katonaság őrmesterig és diákok igazolvány előmutatása mellett, valamint 10 éven aluli gyermekek az I. és II. helyen, ugyszintén a karzaton, kivéve a megnyitőelőadást és vasárnapon az esti előadásokon felét fizetik.

Pénztárnyitás este 7 órakor. — Kezdeté este 8 órakor.

A t. uraságoknak, kik a próbák lefolyása iránt érdeklődnek — melyek mindennap, a megnyitási napot és azon napokat kivéve ejtetnek meg, melyeken át előadás tartatik — megengedtetik, hogy azokon 50 fillér belépti-díj mellett résztvehessenek.

Az istállók naponta és pedig kivéve azon napokat, melyeken két előadás tartatik, 20 fill. belépődíj mellett tekinthetők meg.

Nagyérdemű közönség! Távol áll tőlem vállalatomnak hangos reklámos csapni, csak azt akarom megjegyezni, hogy vállalatom a mai kor magaslatán áll. Kérem, győződjenek meg személyesen czirkuszom műsorának gazdagságáról és minél számosabb látogatásukkal vegyék pártfogásukba vállalatomat, melylyel csak nagyon rövid ideig maradok városukban.

Számos látogatásért esd

kiváló tisztelettel

HENRY,

igazgató és tulajdonos.

Az esti előadás vége 10 óra 10 perczkor.